

בש"פ 3027/19 - עו"ד זכי כאמל נגד פרקליטות מדינה, בית משפט מחוזי בנצרת, סלאח אלדין חטיב

בבית המשפט העליון

בש"פ 3027/19

לפני:

כבוד השופט ד' מינץ

המערער:

עו"ד זכי כאמל

נגד

המשיבים:

1. פרקליטות מדינה
2. בית משפט מחוזי בנצרת
3. סלאח אלדין חטיב

ערעור על החלטת כב' הרשמת ש' עבדיאן בבש"פ
2567/19 מיום 14.4.2019

בשם המערער:

בעצמו; עו"ד אור-לי שושני; עו"ד כמאל זכי כמאל

בשם משיבה 1:

עו"ד הדר פרנקל

בשם משיב 3:

עו"ד מיכל כרמל

פסק דין

לפני ערעור על החלטת כב' הרשמת ש' עבדיאן בבש"פ 2567/19 מיום 14.4.2019, במסגרתה נדחתה השגה

על החלטת מזכירות בית המשפט אשר סירבה לקבל ערעור לרישום, בשל כך שהמערער אינו צד להליך נשוא הערעור.

הרקע לערעור

1. המערער שהינו עורך דין במקצועו, ייצג את משיב 3 (להלן: הנאשם), שהואשם והורשע בעבירה של החזקת נשק, בבית משפט השלום בטבריה (ת"פ 6030-01-17). במקביל, ייצג המערער את אחיו של הנאשם שהואשם והורשע אף הוא בעבירות שונות, בהליך אחר, לפני אותו מוטב (כב' השופט י' נבון).

2. הנאשם הגיש, באמצעות עורך דין אחר, ערעור על הכרעת דינו בטענה כי נפל כשל בייצוגו בשל הייצוג המשותף שלו ושל אחיו בפני מותב זהה. בית המשפט המחוזי (ע"פ (נצ') 47922-10-18), לאחר שנתן למערער להגיב על הטענות נגד אופן הייצוג, קיבל את הערעור תוך התייחסות לבעייתיות שהייתה בייצוג המשותף. התיק הוחזר אפוא לבית משפט השלום לשמיעת הראיות מחדש לפני מותב אחר.

3. המערער ערער על פסק דינו של בית המשפט המחוזי לפני בית משפט זה. בין היתר, טען כי עקב קביעותיו ואמירותיו של בית המשפט המחוזי לגבי אופן הייצוג שלו, נפגע שמו הטוב ועיסוקו, ובשל כך קמה לו זכות ערעור. הערעור נדחה לרישום בהחלטת מזכירות בית משפט זה, בנימוק שהמערער לא היה צד להליך מושא הערעור. על החלטה זו של המזכירות הגיש המערער השגה, אשר נדונה על ידי כבוד הרשמת.

4. בהחלטתה דחתה הרשמת את השגתו של המערער, וקבעה שהוא אינו עומד בתנאים שמקימים זכות ערעור למי שלא היה צד פורמלי להליך. זאת משום שלא לקח חלק בהליך שהתנהל בבית המשפט המחוזי, לא התקיים בעניינו "הליך נלווה" ואין בפסק הדין משום שינוי במערך הזכויות שלו. עוד ציינה הרשמת את ההלכה כי פגיעה בשם טוב אינה מקימה כשלעצמה זכות ערעור על החלטה שיפוטית.

מכאן הערעור שלפני.

5. לטענת המערער, שגתה הרשמת בקביעותיה ובכך שדחתה את השגתו. הקביעות שבפסק הדין פוגעות בזכויותיו בכך שהן חושפות אותו לתביעות ממוניות בשל רשלנות מקצועית. במקרה זה, החשש לכך שאותן קביעות יובילו לנקיטת צעדים נגדו אף התממש, שכן כבר הוגשה נגדו תלונה לוועדת האתיקה של לשכת עורכי הדין בהתבסס על האמירות שבפסק הדין. לשיטתו, בניגוד לקביעתה של הרשמת, הלכה למעשה הוא לקח חלק פעיל ב"הליך נלווה" שהתנהל בבית המשפט המחוזי משנתבקש על ידי בית המשפט להגיש את תגובתו לטענות נגד הייצוג. מכאן מבקש המערער לטעון, תוך שהוא מפנה להלכות שנפסקו בעניין, כי קמה לו זכות ערעור על פסק הדין, וזאת על אף שלא היה צד פורמלי להליך.

6. משיבה 1 טענה מנגד כי לא נפל פגם בהחלטת הרשמת. לטענתה, זכות ערעור במקרים שאינם מנויים מפורשות בחוק ניתנת בצמצום. לאור ההלכה שנקבעה בסוגיה, אף אם נגרם למערער נזק פוטנציאלי בהליכים משמעותיים או בתביעות אזרחיות, אין בכך כדי להצדיק הענקת זכות ערעור בעניינו. מתן זכות ערעור למשיב יוביל לדבריה ל"פריצת הסכר" בדמות הענקת זכות ערעור גם במקרים רבים אחרים בהם במסגרת החלטה שיפוטית נמתחת

ביקורת על אדם שאינו צד להליך (למשל מומחים שהגישו חוות דעת או שוטרים שעלו על דוכן העדים). בנוסף, אין בפנייתו של בית המשפט המחוזי לקבלת תגובת המערער והתייחסותו לאותה תגובה בפסק הדין כדי לגרום לכך שהמערער ייחשב כ"צד להליך". על כן, המערער אינו עומד בתנאים שנקבעו בפסיקה לקבלת זכות ערעור, ובצדק נדחה ערעורו לרישום.

7. גם לעמדת משיב 3 (הנאשם) דין הערעור להידחות. הסוגיה הנדונה כבר הוכרעה בפסיקה, ואין חידוש משפטי בעניינו של המערער, אשר הפגיעה בשמו הטוב קטנה מפגיעות אחרות שנדונו בפסיקה ולא ניתן בגינן זכות ערעור. לשיטתו, האמירות שבפסק הדין של בית המשפט המחוזי לא מקימות עילות תביעה אזרחיות נגד המערער, ובלאו הכי כל תביעה נזיקית או קובלנה בלשכת עורכי הדין, אם יוגשו, יצטרכו להתברר בדרך של בירור עובדתי בערכאה דיונית ולא יוכלו להסתמך על האמירות של פסק הדין שניתן בבית המשפט המחוזי. לא ניתן ללמוד מההליכים אליהם מפנה המערער בהם ניתנה הזכות לערער, מכיוון שבאותם מקרים הפגיעה הייתה ממשית. לכן גם לעמדתו יש לדחות את בקשת המערער.

דיון והכרעה

8. זכות ערעור על פסק דין נתונה למי שלא היה צד פורמלי להליך המשפטי רק בהתקיים שני תנאים מצטברים: האחד, שהתקיים בענינו "הליך", כלומר בירור עובדתי ומשפטי המהווה בפועל "הליך נלווה" להליך העיקרי, במסגרתו המערער היה בעל דין בפועל וניתנה החלטה שיפוטית אשר קובעת סופית את המצב המשפטי בין הצדדים בשאלה מסוימת; השני, ההכרעה באותו "הליך" פגעה באופן משמעותי בזכויותיו של המערער. היינו, אותה הכרעה הביאה לשינוי מערך הזכויות שהיו נתונות לו או החובות שחלו עליו. מדובר בשינוי שהוא בעל נפקות משפטית מעבר להשפעה על אינטרסים גרידא (פגיעה זו כונתה בפסיקה כפגיעה ב"זכות הופלדיאנית" של המבקש לערער; וראו: בש"פ 658/88 חסן נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(1) 670 (1990) (להלן: עניין חסן); בג"ץ 188/96 צירינסקי נ' סגן נשיא בית משפט השלום בחדרה, פ"ד נב(3) 721, 729 (1998) (להלן: בג"ץ צירינסקי). על ההבחנות המושגיות לפי "טבלת הופלד", ראו: Wesley Newcomb Hohfeld, Conceptions as Applied in Judicial Reasoning, 23 Yale L. J. (1913-1914) 16; דנ"א 2401/95 נחמני נ' נחמני, נ(4) 661, 681-682 (1996); ע"פ 95/51 פודמסקי נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד ו(341, 361-354) (1952)). עצם הפגיעה הנטענת באדם, עקב אמירות או קביעות שליליות בפסק דין, אינה מקימה לו זכות ערעור ככל שהערעור אינו מכווין להביא לשינוי המצב המשפטי שנקבע בפסק הדין (בג"ץ צירינסקי, פסקה 7 לפסק דינה של השופטת דורנר; רע"פ 1869/18 כהן נ' מדינת ישראל (12.4.2018) (להלן: עניין כהן)).

9. האם במקרה שלפנינו התקיים אפוא "הליך" בענינו של המערער? תשובתי לכך היא שלילית. הסוגיה הנדונה בבית המשפט הייתה סביב השאלה האם נפל כשל בייצוג הנאשם על ידי המערער, המצדיק את ביטול הכרעת הדין שניתנה בעניינו של הנאשם. בחינת התנהלותו של המערער נעשתה כולה אך לצורך הכרעה בעניינו של הנאשם בפסק הדין, ולא היה בה כדי להביא לשינוי זכויותיו או חובותיו של המערער. המערער, כעורך דינו (לשעבר) של הנאשם, לא היווה "צד בפועל" אשר היה לו מחלוקת עם אחד מבעלי הדין במסגרת ההליך. זאת בשונה למשל, ממצבים שבהם ניתן לעורך דין להגיש ערעור על פסק דין בהליך בו הוא ייצג, כאשר מבקש עורך הדין לערער על הוצאות אישיות שנפסקו כנגדו (עניין חסן, פסקה 4 לפסק דינו של השופט לוין; ע"א 6185/00 חנא נ' מדינת ישראל פ"ד נו(1) 366 (2001)), אז אכן מתנהל "הליך נלווה" להליך העיקרי בעניינו של עורך הדין.

10. המערער גם אינו עומד ברף הפגיעה הנדרשת בזכות כפי שנקבע בפסיקה. המערער טען כאמור כי זכויותיו נפגעו בכמה מובנים שונים, ובעיקר בפגיעה בשמו הטוב ולכך שהוא חשוף לפגיעה ממונית. אלא שטענה זו לא נית לקבל. אין בהכרעה שניתנה כדי לשנות כלל את מצבו המשפטי של המערער. ממילא, פגיעה בשמו הטוב של אדם כשלעצמה אינה מקימה למי שאינו צד להליך, זכות ערעור (בג"ץ צירינסקי, פסקה 7 לפסק דינה של השופטת דורנר; ענין כהן; בש"א 6987/17 גליק נ' Coldrain Investments Inc. (2.11.2017)).

11. המערער גם לא הצביע על סיכון ממשי לפגיעה ממונית ישירה עקב הקביעות בפסק הדין (השוו: רע"א 9124/06 פרץ נ' לוקי ביצוע פרוייקטים בניה (1989) בע"מ (18.7.2007), בו התקבלה בקשת בורר לערער על החלטה לביטול פסק בורר, בשל הסיכון שתוגש נגדו תביעה להשבת כספים שקיבל בגין ניהול אותה בוררות; ע"א 6779/00 אליעזר וולובסקי - עו"ד נ' הכונס הרשמי ואח' (15.10.2002), במסגרתו הוכרה זכות ערעור של המערער, שלא היה צד להליך, מכיוון שנשא סיכון של תשלום מיליוני שקלים עקב ההכרעה בהליך). אף אין בכך שהוגשה נגד המערער תלונה לפני ועדת האתיקה, כדי להטות את הכף לטובתו. זאת שעה שגם פתיחת הליכים משפטיים המתייחסים להכרעה שבפסק דין אינם מובילים בהכרח למסקנה כי נוצרה בפסק הדין חובה משפטית ששינתה את מצבו המשפטי של המבקש לערער (בג"ץ 2721/17 נתניהו נ' בית הדין הארצי לעבודה בירושלים (11.7.2017)). ממילא אין בקביעות שבפסק הדין כדי להשליך על בירור עובדתי שיעשה על ידי ערכאה כלשהי, אם בכלל.

לאור כל האמור, הערעור נדחה.

ניתן היום, ח' בסיון התשע"ט (11.6.2019).

ש ו פ ט